פד: המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

יוסף [ה] לא ירדו וקאמר אליבא דרבי יהודה כ"ע לא פליגי דירדו כי פליגי אליבא דר"ש רב יוסף כר"ש וכבה אמר לך ע"כ לא קאמר ר"ש אלא בניתנין למטה שנתנן למעלה כו' ועלעולם בנשחטין בצפון וקבל דמן בצפון ומדנקט למטה שנתנן למעלה משמע דפליגי בה דה"ל למנקט נשחטה בגילה ונשפך דמה וילא דמה וי"ל דהכי פי' רב יוסף כר"ש דמשמע ליה ניתנין למעלה שנתנן למטה אפילו עולת העוף שמלקה ומילה דמה למטה דהוי כעין שיעור מקום דשחיטת קדשי קדשים וקבלת דמן מצפון לדרום וכבה אמר ע"כ לא קאמר ר"ש אלא בזבחים הניתנין למטה שנתנן למעלה ולעולם בשחטה [ו] בצפון אבל בעולת העוף שעשאה למטה ובקדשי קדשים ששחטן בדרום מודה ר"ש לרבי יהודה שירדו והא דקאמר לעיל בפרק שני (דף מ:) קמני מיהא הניתנין למטה שנתנן למעלה ולא פליג רבי יהודה אע"ג דלרב יוסף יש בחשבון מיתנין למעלה שנתנן למטה אפילו עולת העוף שעשאה למטה דפליג ר' יהודה כיון דמודה בדמי זבחים שייך בפיר לומר דלא פליג ר' יהודה אלא ירדו דמיתנין [ז] למעלה שנתנן למטה כמו בקבלו פסולין חרקו את דמן דקאמר בסמוך דלא פליג רבי יהודה אע"ג דלא מודה לר"ש אלא בהכך דחזו לעבודת ציבור ור"ש אפילו בהכך דלא חזו לעבודת ציבור דלא ירדו דלא גרע משנשפך הדם ונאבד לגמרי דלא ירדו לר"ש ומיהו צריך עיון כי שמא בשנשפך הדם ונאבד קודם קבלה לא יאמר ר"ש לא ירדו בשביל שחיטה לבדה אלא אלא בשנשפך מן הכלי ונאבד אחר קבלה ופסולין דלא חזו לעבודת ציבור דלא אשכחן להו הכשר בשום מקום אם קבלו נמי את הדם לא יאמר ר"ש אם עלו לא ירדו דמשום שחיטה שחיטה לבדה [ח] שחיטה כשרה לא יתכנו פסולו בקדש כדמשמע ברש מעילה (דף כ: וג.) שאפילו שחט בצפון וקבל בדרום לא היה מוכשר [ט] רבה פסולו בקדש דקמותיב ליה רב יוסף ממתני' דמחוסר העוף (לעיל דף פו:) [י] וכולן אין מטמאין בגדים אבל הכגיעה בעולת העוף שעשה למטה ולעיל מוקמינן לה בגמ' במילוא ולא במליקה ומיהו מינה רמיה דקדשי קדשים דמשיב פסולו בקדש א"כ אע"פ שנעשית המליקה בהכשר שהיה במקום שחיטה לא היה מוכשר [יא] פסולו בקדש לרבה עד דאותביה רב יוסף אלמא בשחיטה לבדה בהכשר לא משיב לרבה לפסול מילוא בקדש ומיהו יש לדמות פסול מילוא לפסול שחיטה יותר מקבלה [יב] כיון שבמילוא הוא ממלא ומוציא הדם מן הגוף כמו שעושה בשחיטה: **ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקדש.** ברש פרק יוצא דופן (נדה דף מא.) משמע דלא איצטריך האי קרא לנפסלו כשהן מונין אלא לנפסלו לאחר שהוקדשו והשתא רובנא וארבע דיאסרו [יג] ניחא אבל אוסר דבר שאינו שלו וי"ל דאיירי בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הוא וכן מפרש בפרק בתרא (לקמן דף קיד.) ות"ת אתנן ומחיר אי לאחר שהוקדשו נתן לזונה ובקדשים קלים כרבי יוסי הגלילי הא לא הוי אתנן כדדרשינן בשלהי פרק האשה (תמורה דף ל:) לכל נדר פרט לנדור וי"ל בבהמת קדשים מעוברת ונתן לה העובר וקפבר וולדות קדשים בהויתן הן קדושים לאחר שיצאו לאויר העולם ומ"מ הוי כלאחר שהוקדש כיון דקדש אגב אימיה וכן בפ' בתרא (לקמן דף קיד.) קרי ליה לאו לפתח אהל מועד אע"ג דהוי מונין עד שעת יציאתו וכלאים ויוצא דופן בולדות קדשים והתם בפ' יוצא דופן (נדה דף מא.) פי' בקונטרס דל"ג בהויתן הן קדושים [יד] ולפי מה שפירשתי ניחא וע"כ הא שמעינן לר"ש בסוף דם שחיטה (כריתות דף כג.) דקפבר בהויתן הן קדושים מה [טו] אמר דאם עלו לא ירדו וגם משום הך דאתנן ומחיר דשמעתין דלא משכחת לה אלא בולדות קדשים ובהויתן הן קדושים אבל קשה כלאים ויוצא דופן הוי משכחת לה דקדושים הוולדות הכיון דלא חזו להקרבה וגם קפבר בהויתן קדושים כי אל על וולדות קדושה כלל כדתנן פרק כילד מערימין (תמורה דף כד:) דשב"ג אומר ילדה טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה [אלא] עליהן וקפבר [יו] בהויתן [הן] קדושים ולא אלא אפילו קדושת דמים וי"ל דמקדישן בנבון קדושת הפה [יח] ופשה על ר"ש דפבר בהויתן [טז] ממתני' דסוף תמורה (דף לג:) אלו [יט] הנקברין קדשים שהפילו ובלאו הכי קשה מבכר בחלב דתני בהדייהו דמשמע דלא פליג עליהו ר"ש אלא על חולין שנשחטו בעזרה ואילו קדשים שהפילו אין קדושה חלה עליהן כיון דפבר בהויתן קדושים כמו טומטום ואנדרוגינוס וגם בשר [כא] בחלב אמר ר"ש דמותר בהנאה בפ"ק דבכורות (דף י.) א"כ אמאי הוי בקבורה וא"ל דפליג עליהו ר"ש ולא ליהוי בקבורה א"ל בקדשים שהפילו מודה דבקבורה דקדושין [כב] משום דאי הוי בר קיימא הוי חזו להקרבה לכי לא דמו לטומטום ואנדרוגינוס והכי צריך לפרש שלהי בהמה המקשה (חולין דף עז.) גבי הפילה שליא במוקדשים מקבר ומפרש עעמא משום דרובא בר הקדש הוא וקשיא לר"ש אי מבר וולדות קדשים ממעי אמן קדושין אפילו כולן קדושין ואי מבר בהויתן קדושין אין חלה קדושה על שום דבר דלא חזי להקרבה כדאמר דשב"ג גבי טומטום ואנדרוגינוס אלא וי"ל דנפלים עדיפי כיון דאי הוי בר קיימא הוי חזו עלייהו קדושה וחל עלייהו קדושה והייני [דאמר] התם רובא בר מקדש [כג] לאפוקי טומטום ואנדרוגינוס [כד]:

הגה"ה יוצא שהרי יוצא כשר בבמה. יולא דאמרי עולה ואימורין קאמר אבל יולא דדם [כה] פסיל ר' יהודה וא"ת מהאי טעמא נמי ליתכשר יולא דדם וי"ל דהכשר דם ממור ולא יליפינן מבמה אם לא נמצא לו הכשר בפנים ועוד וי"ל דבמה הוי בהכשרו ואע"ג דבאימורין יליפינן שלא בהכשרו מבהכשרו דבמה ע"י ריבוי תורת מיהו בדם המתיר לא יליפינן דמעיקרא לא אתי מקרא אלא בהכשרו דבמה ומלמד בנבון אב מדליפינן לן דמה מלן דאימורין ולן דאימורין מלן דבשר ואמאי גילף דם שנפסל בשקיעת החמה [כו] מאימורין דכשרין דלא מיפסלי אלא בעמוד השחר וכ"ת משום דלן בדם אחר עמוד השחר לא מצי גמר מאימורין מה בכך הא לא מצינו פסול עמוד השחר בדם כלל ועוד כיון שלמדנו דאחר שנפסל לא ירד אין חילוק בין שקיעת החמה לעמוד השחר דאי לא תימא הכי לן בדם שחי ליעות [כז] מנין הא אין כיולא בו [כח] בבשר אלא ודאי לא גמרינן [כט] דם מהכשרו ולהכי חשיב ליה בנין אב מבנין אב דלא מצי למילף אלא מלן דעמוד השחר דאימורין ולהכי נמי לא מייל להו דילמא לן בדם ובאימורין כשר שהרי לן כשר בבשר ולכך נמי אצטריך למימר חוץ למקומו הואיל ואיתקש לחוץ לזמנו דלא מצי למימר הואיל וכשר בבמה וכן קבלו פסולין לא מכשר אלא בהכך דחזו לעבודת ציבור אבל זר לא אף על גב דכשר בבמה ומיהו אשכחן דילפינן [ל] מהכשרו בדם מדם כגון ניתנין למעלה ולמטה לפי שכל אחד כשר בחבירו וגם לא הוצרך כאן לפרש הטעם לפי שהוא פשוט ושלא [לא] לשמו דפסח וחטאת שכשר בשאר קרבנות ומיהו קשה דלעיל בפרק חטאת העוף (דף סח:) גבי זר וסכין מטמאין בבית הבליעה פריך דילף זר מבמה דתנינן מנין ליולא כו' ומאי קושיא הא האי תנא גופיה לא יליף בדפי' דמוקי בחזו לעבודת ציבור ולא גמרי [לב] נמי דם מבמה ועוד הא דמכשר התם מליקת שמאל משום דאשכחן ליה הכשירא ביוה"כ הא לא יליפינן מבהכשרו וכן ליעה [לג] מאבריס ופדרים הא רבי יהודה פסיל ליה הכא וי"ל דלעיל פירשתי דההיא סוגיא כר"ש וכולה מתני' דהתם דמפלגא לענין [לד] בליעה [לה] לענין בין פסולו בקדש כר"ש דהכא דברים מעילה מדמי [לו] בית הבליעה לא ירד להדדי וה"ק גילף מבמה לר"ש כי היכי דגמר בבריתא פסול דאימורים [לא] לרבי יהודה ומיהו לא לגמרי אתיא כר"ש מדפסלה מליקת שמאל וי"ל מכשר לה לפי גירסת ר"ת דלעיל בפרק שני (דף כד:) [לב] דברים והא תנן מלק בשמאל כו' ת"ש י"ל דלרבי יהודה לא יעמיד המיעוטין בעוף מיהו לעיל (דף פג:) פסלינן בעוף טפי מבהמה גבי פלוגתא דרבי יוסי הגלילי ור"ע דמה בכשים לאוים כו' ומיהו קשה לרבי יהודה יצא דמה ליתכשר דילף מיולא דאימורים ואימורים בבמה כמו לן דדם מאימורים ולן דאימורים מבשר שלמים דכשרים חוץ לקלעים וממילא שמעת חוץ לירושלים לאין חילוק בין חד פסולא לתרי פסולי כדפירשנו והא דנקט הכא [לג] קרא מבמה ניחא לאשכוחי הכשירא ביולא ואימורין גופייהו אבל גבי לן דגמר מבשר לא הוה מצי לאשכוחי באימורין לן בבמה [לד] דכשר להא תנן בפ' בתרא (לקמן דף קיג.) הזמן הנותר והטמא שוין בזה ובזה:

הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקודש ורבי יהודה מייתי לה מהכא [מ] מפני מה אמרו לן בדם כשר שהרי לן כשר באימורין לן באימורין כשר שהרי לן כשר בבשר [נ] יוצא שהיוצא כשר בבמה טמא האויל והותר לעבודת ציבור חוץ לזמנו האויל ומרצה לפיגולו חוץ למקומו האויל ואיתקש לחוץ לזמנו שקבלו פסולין וזרקו את דמו בהנך פסולי דחזו לעבודת ציבור [נא] וכי דנין דבר שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו תנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך ליה א"ר יוחנן [נב] השוחט בהמה בלילה בפנים (המעלה בחוץ פטור בחוץ) והעלה בחוץ חייב

מסורת הש"ס

מ) [ע"ל נח.], נ) [ע"ל נסמ. ממחות ו: מח.], נא) [ע"ל נז. מט.], נב) לקמן קיד: ע"ש, נג) [ע"ל הישב מר לקמן קיד. ד"ה וקסבר, תוס' עז: ד"ה ריוחא, נה מג. ד"ה קסבר], נד) [ד"ה והרי]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יולא וכו' פסול לר' יהודה וכו' יולא דדם הכ"ל ומה"כ מ"ה ונשחט תוך: (ב) תוס' ד"ה ומילא וכו' פסול לר' יהודה וכו' ועוד ר"ל דפסול דם לא יליפינן מבבמה משום דהוי הכשירו בכך ומ"מ דבאימורין ליפינן וכו' מיהו כדם החמור לא ליפינן וכו' דדייק לדבר אלמד: (ג) בא"ד אלא ודלא לא נמרינן פסול דם מהכשרו וכו' ולהכי נמי לא מייל להו דילמא לן בדם: (ד) בא"ד ומיהו אשכחן דיליפינן פסול מהכשרו בכך דדם מדם: (ה) בא"ד לענין בליעה כן פסולו כל"ל ומיהת לענין נמתק:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ומוציא וכו' לאפוקי טומטום ואנדרוגינוס. עי' לקמן דף קיד ע"א תו' ד"ה וקסבר: בא"ד א' נמי ל"ל הלכי לא עבדי אינשי. ע"ל דף סח ע"ב תוס' ד"ה מלק:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל דאבדי (ר"ש וכ"ה בתוס': ב) כלן הכ"ר, ומה"ד ונשחט תוך לזמנו כל"ל (שבה"ר), (ולהה"ק תיבת ונשחט נמחקה): ג) ונעמנו לאסמכתא כל"ל (צ"ק), וע' מוסף רש"י: ד) הך דלר' יהודה תרד חייב כל"ל (ר"ש): ה) יוסף אמר לא (ר"ש): ו) ל"ל דשחטה (ר"ש): ז) תיכות דיתנין למעלה שנתנן למטה, נר' מיותר (ונתוס' נדה מ ע"ב ליתא): ח) לבדה שנעשה בהכשר לא יתשבנו כל"ל (צ"ק, ע"פ תוס' נדה מ ע"ב): ט) חושבו (ר"ש): י) דקתני ומכולן (ר"ש): יא) ל"ל גבי (ר"ש, צ"ק): יב) ל"ל נחשב (באה"ת): יג) מלקבלה (ר"ש): יד) תיבת דיאסרו נמחק (ר"ש), ועי' הגר"א חכר שתקיים הגיהה: טו) קדושים דהא כ"ש למיד במעי אמן הן קדושים דאצטריך למעוטי מזאת, ויש לפרש דה"ק דאפי' קפבר בהויתן הן קדושים ניחא דאצטריך קרא למעוטי בין דהפסול לא בא תחילה אלא בבת אחת, אבל לא מצי למינרס קפבר בטעי אמן הן קדושים דע"כ הא שמעינן כו' (ר"ש) וכע"ז בתוס' נדה שם ועי' ל"ק ופ"מ: טז) ק"ל ומיהו אמר (ר"ש), כ"ל ומ"ה אמר (ובע"ק), ונראה ל"ק קדושים וגם משום הקר כו'. והסתר נמחק: יז) ל"ל דקאמר דקפבר (שחכי' וכ"ה בתוס' שם): יח) כמכרי טוקף דאע"ג דאין קדושת אימו חלה עליהם קדושת פת חלה עליהם. וכ"ה בתוס' שם. וכד' הגה' נמחק כלן: יט) בהויתן קדושים (ובע"ק): כ) דתנן אלו הן הנקברין (ר"ש): כא) ל"ל בבשר (צ"ק): כב) דקדושה חלה עליהה משום כל"ל (צ"ק): בנן החמה דלא ירד מאימורין כל"ל (באה"ת): כג) ל"ל לילות (דה"ק, צ"ק): כד) בו כשר בבשר (ר"ש): כה) וכן שלא לשמו כו' לפי שכשר בשאר כו' (ר"ש): כו) ל"ל גמר (באה"ת): כז) ל"ל לילה (דה"ק, צ"ק): כח) לענין טומאת בית הבליעה בין פסולו כו' (שחכי'): לן) מדמי טומאת בית (ר"ש): לא) דאימורים מבבמה כל"ל (צ"ק): לב) הבא מבבמה ניחא ליה לאשכוחי כו' (צ"ק), (ומיהא ליה בדיין): לג) ל"ל כשר בבמה (ר"ש):

עין משפט נר מצוה

יט א מי' פ"ח מהל' מעה"ק הלכה ח:

מוסף רש"י

שהיה פסולין בקדש. מאמתו לגבוה נפקלי (לעיל כז:), שלאחר שנתן לעזרה לרגש פסולין (נדה מא.) שהרי לן כשר באימורין. אם לנו אימורין ועלו לאמצע לא ירדו: שהרי לן בשר בבשר. כשר נמור מן הבוהה, שאמן אמלגה שלמים שני ימים (לעיל נא.) יוצא. אמורי מעלה ועולה חוץ לקלעים שאע"פ שהוא פסול אם עלה לא ירד: שהיוצא כשר בבמה. שלא היו שם קלעים (מתחות ו: וקרבין שם מח.): **אמא.** אינרי עולה מתאלין מפני מה אם עלו לא ירדו: האויל ומרצה לפיגולו. הואיל ואותה הרצאת דמו לחייב אליו משום פיגול כמו שקרבו מחייבי בהכשר, לפיכך אימורי פיגול שעלו לא ירדו: שקבלו פסולין חוקרו את דמו. אמאי מה אם עלו הדם לא אימורין לא ירדו: בחוץ פסולי. מכשירים: דחזו לעבודת צבור. כגון כהן עומד: וכי דנין דבר שלא בהכשרו כו'. דקא יליפת אימורין שלא בהכשירם מגלן מבשר דהכשירו בכך הוי הא מלמה, ומה הכי ליף יולא מקדש מיולא בנמה, מסולו יולא הוא, שאין שם קלעים אלא על פי פנים: אדאת תורת העולה כו'. תורה אחת לכל העולין אם עלו לא ירדו, כדכתיב על מוקדה כל הלילה, וכל ראיות הללו משום דמעטינן מזאת היא העולה הלאת פסולי מייתי (לקבל ראיות דלא מיתת מאי שנא הני מהני ומיקר לאמסתת אקרא קאין (לעיל נא.), לא: כדאמר בסמ': נדה כ' יולא דיקן דיקן מדאי לאיסא מישעת לא הוה מציא ליה אין פסולו נקדש כרגש ונרבע מין שבבר נקדש בבמה (דיב"א ד"ה ב"ש):

שיטה מקובצת

דחזו לעבודת צבור. עי' תוס' ומיקן: תוד"ה הנה יוצא בו' ומאי שקבא נמי ליהבשר. עיין תוס' מנחות דף ו ע"ב ד"ה סברין: בא"ד ומיהו קשה לרבי יהודה יצא דמה ליהבשר כו'. ע"ב, וכ"ל ומיהו עעמא דר' יהודה דמיון דפסולין מתחת חוץ, חשיב ליה אין פסולו נקדש, אמ"נ דאי ליכא מישעת לא הוה מציא ליה אין פסולו נקדש כרגש ונרבע מין שבבר נקדש בבמה (דיב"א ד"ה ב"ש):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com